

Til:

Kunnskapsdepartementet

Fra:

Sentralt Ungdomsråd i Oslo,

c/o UngOrg

Møllergata 3

0179 Oslo

15.6.2015

Høringssvar fra Sentralt Ungdomsråd i Oslo, til NOU 2015:2 Å høre til

Sentralt Ungdomsråd (SUR) er glade for arbeidet som er gjort i forbindelse med «NOU 2015:2 Å høre til». Sentralt Ungdomsråd i Oslo er et ungdomsråd for ungdom i Oslo, med representanter fra lokale ungdomsråd i alle femten bydeler. SUR jobber med å følge opp fem saker som ungdom i Oslo stemmer frem på det årlige «Ungdommens Bystyremøte», i tillegg til å være høringsorgan for byrådet. Sentralt Ungdomsråd mener det er viktig å sette et godt psykososialt skolemiljø på dagsorden. Vi er glade for at utvalget understreker elevenes rettigheter, fokuserer på lovendringer og setter tydelige krav til skoler og skoleeiere for å oppfylle elevenes rett til et godt psykososialt skolemiljø.

Sentralt Ungdomsråd mener det er essensielt at ansatte på skolene får økt kompetanse i å kunne forebygge mobbing, diskriminering og krenkelser, kunne se når dette finner sted og å kunne håndtere mobbing eller krenkelser når de oppstår. Derfor er vi glade for at også «NOU: Å høre til» har stort fokus på dette. NOUen viser til at lærere som reagerer på uønsket oppførsel og mobbing fører til mindre mobbing. Derfor er vi glade for at utvalget går inn for styrking av lærerens, rektors og skoleeiers aktivitetsplikt dersom det er mistanke om mobbing. Vi støtter utvalgets understreking av at skolen har *plikt* til å gripe inn, sammen med en etablert nulltoleranse for krenkelser.

SUR mener at gode rådgivere og en solid skolehelsetjeneste er viktig fordi det er et lavterskeltilbud til elevene. Disse kan dermed fange opp mobbesaker og bistå elever og skole i å skape et godt psykososialt miljø. Men da må tilbudene ha nok kapasitet til å være reelle lavterskeltilbud, ved å være åpne hver dag og ha kapasitet til henvendelser fra ungdom, uten ventetid. Utvalget legger opp til styrking av skolehelsetjenesten slik at bemanningen følger helsedirektoratets anbefalinger, og fremhever viktigheten av at tjenesten har kompetanse og ressurser til å følge opp dersom noen elever melder fra om uønsket atferd. SUR har i flere år arbeidet for styrking av skolehelsetjenesten og støtter utvalgets anbefalinger.

Sentralt Ungdomsråd ønsker økt bevissthet hos ungdommer om hva mobbing og krenkende atferd innebærer og konsekvensene av dette. SUR ønsker at unge får lære om ytringsfrihet og dens grenser i samfunnsfagundervisning, og dermed lære at mobbing/krenking/diskriminering er utenfor

ytringsfrihetens grenser. SUR mener også at seksualundervisning med fokus på LHBTQ+ tematikk kan bidra til å forebygge mobbing og diskriminering. SUR ønsker dermed fokus på mobbing, diskriminering og krenkelses i pensum. Ikke alle vet hva mobbing eller krenkelses er, eller hva som kan være konsekvensene. Sentralt Ungdomsråd har, i likhet med utvalget, liten tro på straff som det viktigste virkemidlet mot mobbing. Da må man heller jobbe med holdninger, og konfrontere elever i etterkant av uønskede hendelser. Dagens ordning med anmerkninger fungerer etter SURs mening dårlig som sanksjon, fordi elevene ikke opplever at en anmerkning får reelle konsekvenser.

Når lærere mobber er elevene ekstra sårbare fordi det er en voksenperson med makt, en de burde kunne stole på, som står for krenkelsene. Sentralt Ungdomsråd er i disse tilfellene opptatte av at elever som melder fra blir hørt og tatt på alvor – ikke avvist. Sentralt Ungdomsråd mener at i saker der lærere blir mistenkt for å mobbe elever, bør ikke bare skoleledelsen behandle saken. SUR mener at interne saksbehandlere ikke nødvendigvis er objektive nok, og at en ekstern instans kan støtte arbeidet og sikre at elevenes beste er ivaretatt. NOUen klargjør tydelig at lærere som mobber elever bryter med arbeidsavtalen og kan møtes med reaksjoner, noe skoleledelse og skoleeiere har ansvar for. SUR støtter denne klargjøringen.

Å ha en nasjonal klageordning, som er lavterskel, landsdekkende, likeverdig, rask, gratis og enkel å forholde seg til er et tiltak som støttes. Elevene trenger ordninger som er enkle å bruke og som har makt til å idømme sanksjoner dersom skolene ikke følger opp saker på en tilfredsstillende måte. SUR har også god erfaring med elevombud på fylkesnivå, som en instans å klage til, som lærer opp elevene i elevarbeid og rettigheter m.m. Dette burde også finnes på lavere trinn enn videregående skole.

Rektor er viktig for å forebygge mobbing på skolene. Rektorene må få innsikt i mobbesakene som skjer på skolen, og sikre at disse blir løst. «NOU 2015:2 Å høre til» peker på at det er essensielt at rektor anerkjenner at det er utfordringer med mobbing på skolen, og arbeider mot det. Skolekultur, med struktur og felles forståelse av rutiner og regler er noe NOUen trekker frem som viktig forebyggende arbeid. SUR mener også det er viktig å arbeide med forebygging og forbedring av skolemiljø, og mener i likhet med utvalget at foreldre må inkluderes i arbeid med skolemiljø. Skolen må arbeide for økt samhold og samarbeid mellom skole, hjem og elever. Brev med hjem er en dårlig løsning når regler er brutt; man må ha en direkte kommunikasjon og en godt etablert relasjon på forhånd.

Et sterkt elevråd som blir hørt og sett og som har innflytelse på skolen er essensielt i arbeidet med et godt psykososialt skolemiljø. Sentralt Ungdomsråd mener at elevråd bør kunne søke om midler til tiltak og skoleringer, slik at elevrådene kan fungere uavhengig av ledelsens velvilje. Elevene har også behov for å kjenne egne rettigheter, for å kunne oppdage at de brytes. De trenger også å vite hvilke aktører de kan henvende seg til dersom rektor ikke følger opp saker. Det er fint at NOUen anbefaler at Elevorganisasjonen og Utdanningsdirektoratet får i oppdrag å lage materiell for å styrke elevrådsarbeidet. Disse bør etterspørre kompetanse på området hos andre relevante aktører. Elevene må også ha innflytelse over undervisningen, uten å gå gjennom formelle organ. Man bør etterspørre elevenes meninger om undervisning og gjerne kommentarer til forbedring for lærere og rådgivere. Undersøkelser på skolene må følges opp med tiltak lokalt, slik utvalget understreker.

En god relasjon med lærer er viktig for elevenes trivsel. Dette vanskeliggjøres når den samme læreren også skal vurdere elevene og sette karakterer. I en undersøkelse gjennomført av Elevorganisasjonen svarte 62,5 % av de spurte at de føler at *hvem de er*, og ikke kunnskapen de sitter på, har vært med på å avgjøre én eller flere av standpunkt-karakterene sine. Sentralt Ungdomsråd mener derfor at anonym retting av heldagsprøver kan fjerne elevens opplevelse av å bli bedømt som person, og ikke på kunnskapsnivå. SUR ønsker også anonyme eksamener, der både elevens navn og skole er anonym ved skriftlig eksamen. Dette for å forhindre ulike forventninger knyttet til om man går på en skole med høyt eller lavt inntakskrav, samt «godt» eller «dårlig» rykte.

Sentralt Ungdomsråd er glad for at utvalget går inn for en forskningsbasert satsning på et godt psykososialt skolemiljø. Vi vil minne om viktigheten av å ta elevene, både de formelt organiserte og de som medvirker på uformelle måter, med i arbeidet for et godt psykososialt skolemiljø på alle skoler. Gjennom elevmedvirkning kan helse, trivsel og læring fremmes – alle sentrale komponenter for et godt psykososialt skolemiljø.

Vennlig hilsen
Sentralt Ungdomsråd i Oslo